

förði sakir sínar sjálv. Sjálv skipaði hon fyr arbeiðinum á garði sínum. Hon bar orð fyrri at vera hørð móti arbeiðsfólkunum, men hon gav teimum góða løn og góðan mat.

Trý ár áðrenn hon doyði, varð líkkista hennara gjord, soleiðis vildi hon hava tað, og í líkkistuni, sum stóð framman fyrri ligg hennara, goymdi hon ognir sínar, meðan hon vegna elli var seingjarliggjandi.

Prestarnir í Norðstreym bógva á Kirkjuteigi í Kvívík, men prestar hava ikki altíð búð har. Fyrr búðu teir á Kjalnesi í Kollafirði. Í bókini, J. P. Trap, 1968, XIII bind, sum er um Føroyar, stendur á síðu 265: »Præsten Jonas Mikkelsen (Færø) flyttede 1657 præstegården fra Kjalnes i Kollafjörður sogn til Kvívík. Hesin Jonas Mikkelsen var sonur Mikkjal í Lamba og Magdalenu.

Av prestum, sum hava verið í Norðstreym, kann eg fyrst nevna Jørgen Jørgensen Landt, ið var prestur frá 1791 til 1798. Hann hevur skrivað »Forsøg til en Beskrivelse over Færøerne«, ið kom út í Keypmannahavn í árinum 1800.

Um Jørgen Landt sigur Winsler: »Denne forfatter, der har den Fortjeneste at være den første, som har udgivet en nogenlunde fuldstændig Beskrivelse om Færøerne, har forøvrigt ved denne og nogle andre Materiers Behandling hentet sine Meddelelser fra den Student Jens Svabo, der, efter hvad han siger i Fortalen, har givet nogle skrevne Efterretninger om Færøerne, uden hvis Gennemlæsning vistnok en eller anden Anmærkning vilde være sluppen hans Opmærksomhed forbi.« Og Sørensen, próstur, tekur soleiðis til: »Hr. Landt Forsøg til en Beskrivelse over Færøerne vidner om en Mand af mange Kundskaaber og hævder ham en hæderlig Plads blandt Danmarks statistiske Skribenter.«

Jørgen Jørgensen Landt var giftur við Anne Hedeveg Djurhuus, hon var dóttir Johan Christian Djurhuus, uppsitara á prestagarðinum á Nesi og Marie Hansdatter Rønning, og hon var so stutt systir Jens Christian Djurhuus, sum festi Sjóvargarð í Kollafirði 1. november 1797, yrkjaran, sum yrkti »Ormin Langa« o.m.a.

Hans Erichsen Leerbech var prestur í Norðstreym í 7 ár frá 1800 til 1807. Hann skrivaði ta fyrstu fólkateljingina har norðuri 1801, og tað var hann, sum 1803 kom við uppskoti um at byggja skúlar og seta skúlalærarar í øllum sóknum í Føroyum, men táverandi próstur, Andreas Djurhuus var imóti hesum. Hann vísti á, hvussu neyðugt tað var at hava ein góðan danskan skúla í Havn, og hann minki samstundis á, at uppskot um ferðalærarar høvdu verið fleiri ferðir, seinast var hann sjálvur komin við einum tilikum uppskoti, men tað hevði víst seg at vera ógjørligt at fáa framt hetta.

Venclaus Ulricus Hammershaimb var prestur í Norðstreym í 7 ár, frá 1855 til 1862. Hammershaimb kenna vit øll — tað høpi eg.

Uppi yvir altarinum í Kvívikar kirkju hongur — í staðin fyri altartalvu — eitt stórt krucifiks, t.e. Kristus á krossinum, sum er skorið í

Leynar sandur

við av myndaskerara Fridu á Hamri úr Kvívík.

Í Kvívík var skaldið Jóan Petur Gregoriussen føddur 1845 og har doyði hann 1901. Blaða vit ígjøgnum »Songbók Føroya Fólks« siggja vit nógvar av yrkingunum hjá Jóan Petur Gregoriussen. Men hann skrivaði annað enn yrkingar, m.a. skrivaði hann 1896 »Uppskot til kenslubók (Geografi) fyrri Norðstreymoy«. Handritið til hetta uppskot finna vit í »Varðanum«, 23. bindi, 1946 frá síðu 5 til síðu 23. Jóan Petur endar handritið við hesum hjartasuffi:

»Allastaðni í Norðstreymoy eru fastir barnaskúlar, uttan bert í Kvíviks sókn«.

1801 vóru 97 fólk í Kvívík, og 1977 var fólkatalið 296.

Stykkið

Stykkið er nýggj bygd, fyrsta fólkateljingin har var 1834, og tá er henda viðmerking: »Opbygget og opdyrket under for præstegården«.

1834 æt bygðin Solitude. Um navnði Solitude, sum merkir einsemi, sigur Trap: »Navnet Solitude er af præsten Niels Lassen Holm givet til et hus, han for egen regning lod opføre på Stykkið teg vinterbolig.«

Niels Lassen Holm var prestur í Norðstreym frá 1807 til 1839. Hann var tvær ferðir giftur, fyrri ferð við Maren Høyer úr Skyum í Danmark. Við henni átti hann 2 synir og eina dóttur. Dóttirin, Mette Manelle Helene Holm varð gift við kongsbónda Johan Henrik Jacobsen í Leynum.

Aðru ferð var hann giftur við Johanne Joensen av Helli í Kvívík, tey áttu 3 synir og 3 dötur, ein dóttir, Marie Emilie Andriette Holm, var gift við kongsbónda Hans Peder Weyhe í Lamba.

Ein av sonunum í aðru giftu var Peter Alberg Holm, hann var føddur 24. mai 1823. Peter Alberg Holm var prestur í Danmark, fyrst í Veterslev og Homb á Selandi, síðani í Dalum á Fjóni og at enda í Gamtofte á Fjóni, har doyði hann 2. mai 1892.

Peter Alberg Holm hevði stóran alsk til Føroyar og hevði stóran

áhuga fyrri føroyskum viðurskiptum. Hann var her og vitjaði á sumri 1844 og fleir ferðir seinni. Hann hevur skrivað bók, sum hann kallar »Skildringer og Sagn fra Færøerne«, ein bók, sum mundi vera væl umtókt, tí fyrsta útgáva kom 1856 og triðja útgáva 1887. Hartafturat hevur hann skrivað blaðgreinir um Føroyar í bløðunum »Fædrelandet«, »Berlingske Tidende« og »Dagbladet«.

1834 vóru 18 fólk á Stykkinum, og 1977 var fólkatalið 26.

Leynar

Leynar er in gomul bygd, og hon er ein litil bygd, tó er hon nakað vaksin í seinastuni.

Tað er vakurt í Leynum, og tað ger nógvar tann stóri, reini sandurin. Gjøgnum sandin ger Leynará ein stóran ósa. Har er gott at svimja, so leynningar nýtast ikki á sera svimjingarhyl. Á flóð kunnu bátarnir rógva langt niðan gjøgnum ósan. Tá óðnarveður er, og ættin liggur inná, er óført í brimi.

Uppi yvir Leynum er høgur hamari, Navírnar, har eru enn at siggja »Fransaholur«, hvar tey krøgvaðu seg fyri sjórænarum. Ganga vit frá Novum niðaneftir, koma vit uppá Sátuna, ið er 621 m høg. Leynarvatn er um 2 km í ein landnyrðing frá Leynum, og longur niðri í Kollfjarðardali eru tvey smá votn, ið nevast Mjáuvotn, men tey eru í Kollafjarðar sókn. Í Leynarvatni eru nógvar sil, og hagar koma nógvar silaveiðumenn at fiska.

Leynará, sum kemur úr Leynarvatni, er vatnrik, og tað var ikki altíð lætt at sleppa tvørtur um hana, áðrenn brúgv varð gjord, men fyrri út ímóti hundrad árum síðani lat Jacob Jacobsen, bóndi í Niðristovu, brúgv gera tvørtur um ána. Brúgvin var o.u. 44 m long, hon var gjord av plankum, sum lógu á stálspongum, ið lógu á semtadum stabbum. Hetta var stórarbeiði og eitt valaarbeiði tá í tíðini. Nú er onnur brúgv gjord um Leynará.

Í Leynum er skúli — hann var bygður 1907 — men har er eingin kirkja, so tá leyningar skulu brúka kirkju, fara teir til Kvívikar.

12 kongsmerkur eru í Leynum, 2 festi 6 merkur hvørt. Ognin er eingin.

1801 vóru 20 fólk í Leynum, 1977 var fólkatalið 72.

Skælingur

Skælingur er o.u. 2 km sunnan fyrri Leynar og o.u. 6 km norðan fyrri Dalsnipuna. Bygðin liggur niðri á bakkanum undir útnyrðingssíðuni á Skælingsfjalli. Har er høgur bakki og ikki meira undirlendi í fjøruni enn, at bátur kann standa um summarið, og ikki er at kalla lendandi uttan í kyrrasta veðri. Skælingsmenn hava tí havt bátar sínar standandi í Leynum og róð út haðani.

Á Skælingi eru 15 merkur kongsjørð, eingin ogn. 1584 var eitt festi á Skælingi, men aftan á 1628 eru 2 festi við 7 1/2 mörk í hvørjum, og soleiðis er enn.

Fólkatalið 1801 var 19, 1977 vóru 14 fólk á Skælingi.

Endi

Fara vit at kanna eftir, hvussu fólk hava livað í Norðstreym aftaná ár 1800 og væl inn í okkara öld, serliga hvat viðvíkir húsavíðurskiptum, vilja vit siggja, at stór broyting er hend. 1801 búðu 722 fólk í Norðstreym, og húsarhaldini vóru um 130, hetta verður umleið 5,5 fólk upp á húsarhaldið.

1977 búðu 3235 fólk í Norðstreym og húsarhaldini vóru um 860, tað vil siga um 3,7 uppá hvørt húsarhald. Hetta kann ikki tykjast at vera so stórus munur frá 1801, men hugsa vit um húsarumdina, sum feroyingar høvdu fyrri o.u. 200 árum síðani og húsarumdina, vit hava í dag, so er munurin stórus, tá man hava verið trongligt innanhýsis mangastaðni.

Eg skal skoyta uppi, at húsavíðurskiptini í Sudurstreym hava verið nokulunda tey somu sum í Norðstreym.

Hatta var tað, sum eg hevði at siga um Norðstreym. Onkur vil óivað — við røttum — halda, at eg havi farið